

Jan Konior, Filippo Mignini

“Matteo Ricci. Dieci capitoli di un uomo strano”, Wang Suna, Filippo Mignini, Macerata 2010 : [recenzja]

Nurt SVD 46/2 (132), 225-226

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzja

Wang Suna & Filippo Mignini (red.), *Matteo Ricci. Dieci capitoli di un uomo strano*, Wydawnictwo Quodlibet, Macerata (Italia) 2010, 548 s. ISBN 978-88-7462-286-3

Oprócz kompetentnego wprowadzenia, książka zawiera oryginalny chiński tekst wydania *Tianxue chuhan* 天學初, dotyczący astronomii, *Geometrii* Euklidesa, pryncypiów *li* 理, aspektów przedmiotowych *qi* 器, rozważań filozoficznych, logicznych, teologicznych, medycznych, prawnych, matematycznych i geograficznych. Tekst, pochodzący z 1626 roku sprawia, że podczas lektury czytelnik ma wgląd w oryginał, klasyczny język chiński po lewej stronie, zaś po prawej umieszczone zostało wierne tłumaczenie włoskie (s. 1-415). Uwagi do tłumaczenia oraz wyjaśnienia znajdują się na stronach 417-504. Część końcowa (s. 505-548) informuje o źródłach wspomnianych w przypisach, bibliografii, znaczenia i historii ideogramów chińskich użytych w tekście wraz z indeksem. Całość przygotowana profesjonalnie, z ogromnym znanstwem materii przedmiotu sinologicznego, historyczno-misjologicznego, kulturowego i translatorskiego.

Książka (pierwsze tłum. na język włoski) stanowi, oprócz katechizmu Ricciego *O prawdziwym znaczeniu Pana Nieba* (*T'ien-zhu Shih-i* 天主實意, Pekin 1603) cenny dokument do analizy tematów i zagadnień poruszanych w spotkaniu z europejską cywilizacją chrześcijańską i tajemniczym światem chińskim. W kilku miejscach Ricci prezentuje prace „etyki naturalnej” z tytułem *Paradoksy*, pokazując elicie konfucjańskiej doktrynę filozofii moralnej: czasu, świata, śmierci, milczenia, wroźby, bogactwa, elementy duchowe ignacjańskiego rozeznawania: *indifferentia, malum et bonum, agerae contra*. Wskazuje na filozofię stoicką (z terminem *koinonikon*), łacinę klasyczną, a także na uniwersalność filozofii europejskiej z jej logicznymi argumentacjami oddziaływania na filozofię konfucjańską, która sama w sobie nie zawiera arystotelesowskiego terminu *esse*.

Ricci jednak nie potrafił do końca, przede wszystkim na sposób chiński, wyjaśnić myślenia i logiki filozoficznej geniuszy świata zachodniego, np. Seneki, Horacego, Cyserona, Epikleta i Marka Aureliusza w pełnej oryginalności ich dzieł. Dalej, przedstawia on fundamenty doktryny chrześcijańskiej w sposób, który ukazuje ekran dwóch światopoglądów pokrywających się ze sobą. Taka zbieżność może być jednak widoczna i jest to prawdopodobne, że, paradoksalnie, oryginal-

ny tytuł chiński Ji-畸 „dziwne, osobliwe”, znaczy tutaj również „wyjątkowe”, ponieważ ma związek z człowiekiem, który je eksponuje.

„Wąska ścieżka”, przez którą przeprowadza Ricci, nie obywa się bez trudności i sprzeczności w filozoficznym synkretyzmie chińskim. Stanowi ona przedmiot refleksji dla tych, którzy dzisiaj powinni szczerze rozważyć możliwość komunikowania się i wyzwolenia z kompleksu kultury świata chrześcijańskiego. Ricci był dumny z chrześcijańskich korzeni kultury europejskiej, bo dzięki niej mógł zaistnieć w naukowym świecie chińskim. Tekst i wyjaśnienia Ricciego nie zawsze były dla chińskich literatów przekonywujące, ze względu na odmienny sposób postrzegania świata i człowieka. Natomiast w niniejszej pozycji uważny czytelnik otrzymuje przejrzyste tłumaczenie z obszernym komentarzem, które bazuje na klasycznym tekście, opartym na tradycji chińskiej i europejskiej. W ten sposób zostaje zbudowany pierwszy most twórczego spotkania międzykulturowego między Europą a Chinami i odwrotnie.

Dla Matteo Ricciego Jezus Chrystus stanowił centrum całego życia i bycia w misji, a wszystko inne uczynił narzędziami dla *praeparatio evangelica* w Chinach. Dlatego wielkie tradycje Zachodu i Wschodu stanowiły dla niego globalną wizję przenikniętą duchem samego Chrystusa.

Wydania dzieł w oryginalnych językach wraz z zamieszczonym tłumaczeniem stanowią nowy powrót do źródeł klasyki kultur antycznych, zgodnie z powiedzeniem niemieckim: *Zurück zu den Quellen* – (Z powrotem do źródeł).

Jan Konior SJ